

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

2012

Nr 74

Nr 74

LANDSKAPSLAG

om främjande av integration

Föredragen för Republikens President den 31 augusti 2012

Utfärdad i Mariehamn den 5 december 2012

I enlighet med lagtingets beslut¹ föreskrivs:

Åland och vars uppehållsrätt har registrerats eller för vilken har beviljats ett uppehållskort i enlighet med utlänningslagen.

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att stödja och främja invandrarkvinnors och invandarmäns samt invandrarflickors och invandrapojkars utbildning, sysselsättning och annan integration samt deras möjligheter att aktivt delta i samhället. Lagens syfte är dessutom att främja jämlikhet och likabehandling och en positiv växelverkan mellan olika befolkningsgrupper.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på den som flyttat till Åland och har ett giltigt uppehållstillstånd i Finland enligt utlänningslagen (FFS 301/2004). Lagen tillämpas även på den som flyttat till

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *integration* invandrarens och samhällets interaktiva utveckling med målet att ge invandraren de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet samtidigt som invandrarens möjligheter att upprätthålla sitt eget språk och sin egen kultur stöds,

2) *integrationsfrämjande* sektorsövergripande främjande och stödjande av integration med hjälp av myndigheters och andra aktörers åtgärder och tjänster,

3) *invandrare* en person som flyttat till Åland och som vistas i landet med ett tillstånd som beviljats för annat än turism eller därmed jämförbar kortvarig vistelse eller vars uppehållsrätt har registrerats eller som har beviljats uppehållskort,

¹⁾ Lr LF nr 11/2011-2012
LKU bet. nr 6/2011-2012

4) *stärkande av invandrarens sociala identitet* till invandrare riktade åtgärder för att förbättra hans eller hennes livskunskap och för att förhindra utslagning,

5) *sektorsövergripande samarbete* ett samarbete mellan myndigheter som representerar olika förvaltningsgrenar och andra aktörer samt

6) *en person i behov av särskilda åtgärder* en invandrare som behöver intensifierade integrationsfrämjande åtgärder i synnerhet på grund av nedsatt funktionsförmåga till följd av sjukdom eller skada eller av någon annan orsak eller på grund av ålder, familjesituation eller analfabetism eller av någon annan motsvarande orsak.

4 §

Tillämpning av lagen på barn

När denna lag tillämpas på personer under 18 år, ska särskild uppmärksamhet fästas vid barnets bästa och vid barnets utveckling. Vid bedömningen av barnets bästa ska beaktas vad som föreskrivs i 4 § i barnskyddslagen (FFS 417/2007) som äger tillämpning på Åland enligt landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen.

Vid genomförandet av åtgärder och tjänster enligt denna lag ska barnets önskemål och åsikter utredas och beaktas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå. Ett barn som har fyllt 12 år ska ges tillfälle att, i enlighet med 28 § i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland, bli hört i ett ärende som gäller barnet självt. Barnets åsikter bör utredas och barnet höras på ett språk som barnet förstår.

Endast i det fall att utredningen skulle äventyra barnets hälsa eller utveckling eller det i övrigt är uppenbart onödigt behöver barnets åsikter inte utredas.

5 §

Tolkning

En myndighets skyldighet att ordna tolkning i ett ärende som avses i denna lag regleras i förvaltningslagen för landskapet Åland.

2 kap.

Åtgärder som främjar invandrares integration

6 §

Ordnande av åtgärder som främjar integration

Åtgärder och tjänster som främjar integration ordnas som en del av kommunernas och

landskapets basservice samt i form av andra åtgärder som främjar integration.

7 §

Basinformation om det åländska samhället

Landskapsregeringen ska ta fram och publicera information om det åländska samhället.

8 §

Vägledning och rådgivning

Kommunala myndigheter och landskapets myndigheter ska ge invandrare lämplig vägledning och rådgivning om integrationsfrämjande åtgärder och tjänster samt om arbetslivet.

9 §

Inledande kartläggning

Vid en inledande kartläggning ska det göras en preliminär bedömning av invandarens förutsättningar för sysselsättning, studier och annan integration samt av behoven av språkutbildning och andra integrationsfrämjande åtgärder och tjänster. I den inledande kartläggningen utreds i detta syfte i behövlig omfattning invandarens tidigare utbildning, arbetshistoria, språkkunskaper och vid behov andra omständigheter som påverkar sysselsättning och integration.

Landskapsregeringen kan genom en landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om inledande kartläggning och arrangemang för inledande kartläggning.

10 §

Arrangemang för den inledande kartläggningen

Ålands arbetsmarknads- och studieservice-myndighet, nedan Ams, ska påbörja den inledande kartläggningen för en invandrare som är arbetslös och är registrerad som arbetssökande vid Ams enligt landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, om det inte är uppenbart onödigt. Kommunen ska påbörja den inledande kartläggningen för en invandrare, som annat än tillfälligt får utkomststöd enligt landskapslagen (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd, om det inte är uppenbart onödigt. Ams eller kommunen kan påbörja en inledande kartläggning även för en annan invandrare, om han eller hon begär det och anses vara i behov av det. Den inledande kartläggningen ska påbörjas inom två månader från det att klientrelationen inleds eller begäran om inledande kartläggning lämnades in.

Den myndighet som har ordnat den inledande kartläggningen ska vid behov hänvisa invandraren till tjänster som ordnas av någon annan myndighet eller anordnare av tjänster. Hänvisandet ska ske i samarbete med den som anordnar tjänsterna.

Utifrån den inledande kartläggningen bedömer Ams eller kommunen om invandraren behöver en sådan integrationsplan som avses i 11 §. Vid bedömningen av behovet av en integrationsplan ska uppmärksamhet fästas vid om invandraren behöver integrationsutbildning eller andra åtgärder som avses i detta kapitel till stöd för sin integration.

11 §

Integrationsplan

Integrationsplanen är en personlig plan för invandraren i fråga om de åtgärder och tjänster vars syfte är att stödja invandrarens möjligheter att inhämta tillräckliga kunskaper i svenska och andra kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet och främja invandrarens möjligheter att delta som en likvärdig medlem i samhällsverksamheten.

Utöver studier i svenska kan i integrationsplanen överenskommas om undervisning i invandrarens eget modersmål, samhällsorienterad undervisning, läs- och skrivundervisning samt undervisning som kompletterar den grundläggande utbildningen, integrationsutbildningen och andra individuella åtgärder som främjar integrationen.

12 §

Rätt till integrationsplan och integrationsplanens varaktighet

En invandrare har rätt till en integrationsplan, om han eller hon är arbetslös och är registrerad som arbetssökande vid Ams enligt landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet eller om invandraren annat än tillfälligt får utkomststöd enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd. En integrationsplan kan utarbetas även för en annan invandrare, om han eller hon med stöd av den inledande kartläggningen bedöms vara i behov av en plan för att integrationen ska främjas.

Den första integrationsplanen ska göras upp senast inom tre år från det att det första uppehållstillståndet eller uppehållskortet beviljades eller uppehållsrätten registrerades. Den första integrationsplanen uppgörs för högst ett år.

Varaktigheten av invandrarens integrationsplan bestäms individuellt utifrån hans eller hennes egna mål, arbets- och utbildningshisto-

ria och de åtgärder som planerats och tillhandahållits för honom eller henne. Den tid som berättigar till en integrationsplan är dock högst tre år från det att den första integrationsplanen undertecknades.

Den tid som avses i 3 mom. kan förlängas med högst två år, om det är motiverat på grund av att invandraren behöver särskilda åtgärder för att integreras. Om integrationsplanen tillfälligt inte har kunnat genomföras på grund av skada, sjukdom, moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet eller av någon annan jämförbar orsak, kan den maximala tid som berättigar till en integrationsplan förlängas på motsvarande sätt.

13 §

Utarbetande av en integrationsplan

Ams och kommunen gör upp en integrationsplan tillsammans med invandraren. Av grundad anledning kan planen dock göras upp av Ams och invandraren eller av kommunen och invandraren.

Ams eller kommunen inleder utifrån den inledande kartläggningen utarbetandet av integrationsplanen inom två veckor från det att den inledande kartläggningen har gjorts.

I arbetet med integrationsplanen tas hänsyn till invandrarens egna integrationsfrämjande mål. Integrationsplanen och andra relevanta planer som utarbetats för invandraren ska samordnas. Åtgärder enligt integrationsplanen genomförs vid behov genom sektorsövergripande samarbete.

14 §

Uppgifter för den myndighet som utarbetar integrationsplanen

Ams ska i integrationsplanen tillsammans med invandraren komma överens om utbildning, jobbsökning och dess mål samt om åtgärder och tjänster som stöder jobbsökningen och främjar sysselsättningen.

Kommunen ska i integrationsplanen tillsammans med invandraren komma överens om kommunala tjänster eller andra åtgärder som främjar integration och sysselsättning, om invandraren på grund av hälsotillstånd, ålder eller familjeskäl eller av jämförbara orsaker inte kan delta i arbetsmarknadspolitiska åtgärder som stöder integrationen.

Invandraren ska anvisas att söka sig till en utbildning som motsvarar hans eller hennes individuella behov eller till någon annan integrations- och sysselsättningsfrämjande åtgärd, inom en månad från det att integrationsplanen undertecknades.

15 §

Integrationsplan för en minderårig

Kommunen utarbetar tillsammans med en minderårig invandrare en integrationsplan, om det på grund av den minderårigas individuella omständigheter finns behov av en sådan. För minderåriga som anländer utan vårdnadshavare och som fått uppehållstillstånd utarbetas alltid en integrationsplan.

När behovet av en plan bedöms och planen utarbetas ska den minderårigas önskemål och åsikter utredas och beaktas enligt vad som föreskrivs i 4 §. Planen samordnas med integrationsplanen för familjen och andra relevanta planer som utarbetas för den minderåriga.

Integrationsplanen utarbetas tillsammans med barnet eller den unga personen och hans eller hennes vårdnadshavare eller företrädare. Vårdnadshavaren eller företrädaren för den minderårigas talan enligt vad som föreskrivs närmare i förvaltningslagen för landskapet Åland.

16 §

Integrationsplan för en familj

Kommunen utarbetar en integrationsplan för en familj, om familjens helhetssituation förutsätter det.

Vid bedömningen av behovet av en plan ska särskild uppmärksamhet fästas vid föräldrarnas förutsättningar att stödja och vägleda barnets eller den unga personens utveckling och vid föräldrarnas behov av stöd och utbildning.

Integrationsplanen för en familj ska utarbetas genom sektorsövergripande samarbete och samordnas med de personliga integrationsplanerna och andra relevanta planer som utarbetats för familjemedlemmarna.

17 §

Skyldigheter som följer av integrationsplanen och utarbetandet av den

Den myndighet som tillsammans med invandraren utarbetar en integrationsplan ska skriftligen och på invandrarens begäran muntligen, redogöra för vilka rättigheter och skyldigheter som följer av planen och de anknytande åtgärderna. Redogörelsen ska ges så att invandraren förstår vilka rättigheter och skyldigheter han eller hon har.

Den myndighet som utarbetat integrationsplanen ska aktivt tillhandahålla invandraren de åtgärder och tjänster som ingår i hans eller hennes integrationsplan inom ramen för anvisade anslag.

Invandraren ska iakttä sin plan och söka sig till och regelbundet delta i den undervisning i svenska som ingår i integrationsplanen och i

andra åtgärder och tjänster som överenskommits i planen.

Om invandraren utan giltig orsak vägrar delta i arbetet med en integrationsplan, översynen av planen eller i en specifik överenskommen åtgärd i integrationsplanen, kan hans eller hennes rätt till en förmån som betalas som integrationsstöd begränsas enligt vad som föreskrivs i landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller sänkas enligt vad som föreskrivs i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd.

18 §

Uppföljning och översyn av integrationsplanen

Ams och kommunen ska följa genomförandet av integrationsplanen.

Ams ska se över integrationsplanen på det sätt som föreskrivs i 30 § landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Kommunen ska se över integrationsplanen enligt invandrarens behov av tjänster eller minst en gång om året. Planen kan även ses över om parterna begär detta särskilt.

19 §

Integrationsstöd

Syftet med integrationsstödet är att trygga invandrarens försörjning under den tid han eller hon deltar i åtgärder enligt integrationsplanen.

Integrationsstödet betalas som arbetsmarknadsstöd eller utkomststöd. Rätten till integrationsstöd i form av arbetsmarknadsstöd bestäms i enlighet med landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Rätten till integrationsstöd i form av utkomststöd bestäms i enlighet med landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd.

20 §

Integrationsutbildning

Som integrationsutbildning för invandrare som passerat läropliktsåldern ordnas undervisning i svenska och vid behov läs- och skrivundervisning samt annan undervisning som främjar tillträde till arbetslivet och vidareutbildning samt färdigheter i samhällsliv, kultur och livskompetens. I integrationsutbildningen kan även ingå identifiering av tidigare inhämtad kompetens och erkännande av examen samt yrkesplanering och yrkesvägledning.

Landskapsregeringen ska göra upp en läroplan för integrationsutbildningen.

Det språkliga målet i integrationsutbildningen är att invandraren ska få fungerande elementära språkfärdigheter i svenska.

21 §

Arrangemang för integrationsutbildning och anvisande av invandrare till utbildning

Integrationsutbildningen genomförs i regel som sysselsättningsfrämjande utbildning enligt vad som föreskrivs i landskapslagen (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning. Ams ska anvisa invandraren till integrationsutbildning som ordnas som sysselsättningsfrämjande utbildning.

Kommunen kan både ordna integrationsutbildning och anvisa invandraren att söka sig antingen till kommunens integrationsutbildning eller till frivilliga studier som ordnas av någon annan aktör.

22 §

Övriga åtgärder och tjänster som stöder och främjar integration

Utöver vad som föreskrivs ovan kan som åtgärder och tjänster som främjar och stöder integration ordnas till exempel

- 1) åtgärder och tjänster som främjar integration av invandrarbarn och unga invandrare,
- 2) åtgärder och tjänster inom barnskyddets eftervård för minderåriga invandrare som anlänt utan vårdnadshavare och fått uppehållstillstånd,
- 3) tjänster och stödåtgärder för dem som är i behov av särskilda åtgärder samt
- 4) andra åtgärder och tjänster som uppmuntar invandrare att på egen hand skaffa sig de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället.

3 kap.

Integrationsfrämjande på lokal nivå

23 §

De allmänna målen för integrationsfrämjande på lokal nivå

Målet för kommunens och de andra lokala myndigheternas integrationsfrämjande är att lokalt eller regionalt stödja internationalism, jämlikhet och likabehandling samt främja en positiv växelverkan mellan olika befolkningsgrupper. Målet är dessutom att främja goda etniska relationer och en dialog mellan olika kulturer och delaktighet för invandrargrupper samt att stödja deras möjligheter att bevara sitt eget språk och sin egen kultur.

Invandrarbefolkningens behov och främjandet av integrationen ska beaktas i kommunens

och de andra lokala myndigheternas allmänna planering, verksamhet och uppföljning.

24 §

Kommunens uppgifter

Kommunen är allmänt ansvarig och samordningsansvarig för utvecklandet av invandrararnas integration samt för planeringen och uppföljningen av integrationen på lokal nivå.

Kommunen ska se till att de kommunala tjänsterna även lämpar sig för invandrare. Kommunen ska dessutom se till att de åtgärder och tjänster för invandrare som avses i denna lag ordnas så att de till innehåll och omfattning är sådana som behovet i kommunen förutsätter.

Kommunen ska se till att den egna personalens kompetens i fråga om integration utvecklas.

Åtgärder och tjänster avsedda för invandrare får också ordnas i samarbete mellan kommunerna.

25 §

Sektorsövergripande samarbete på lokal nivå

De lokala myndigheterna ska utveckla integrationen som ett sektorsövergripande samarbete. I samarbetet deltar kommunen, Ålands hälso- och sjukvård, Ams och polisen samt organisationer, föreningar och sammanslutningar som anordnar integrationsfrämjande åtgärder och tjänster.

Kommunen eller flera kommuner tillsammans kan i samarbete med lokala arbetsmarknads-, företagare- och frivilligorganisationer tillsätta en delegation på lokal nivå för utvecklande av planeringen och genomförandet av integrationen samt främjande av etniska relationer.

Kommunen och Ams svarar tillsammans för anordnandet av integrationsfrämjande och stödjande åtgärder och tjänster samt anvisandet till och uppföljningen av dessa. De kan dessutom göra upp lokala eller regionala samarbetsavtal om anordnandet av åtgärder och tjänster inom sitt område.

26 §

Kommunens program för integrationsfrämjande

Kommunen eller flera kommuner tillsammans ska för att främja integrationen och stärka det sektorsövergripande samarbetet göra upp ett program för integrationsfrämjande som godkänns i respektive kommuns kommunfullmäktige och ses över minst vart fjärde år. Programmet ska beaktas när en budget och en ekonomiplan görs upp i kommunen.

Ams, Folkpensionsanstalten och övriga myndigheter på kommunens område ska inom sitt eget ansvarsområde på kommunens initiativ delta i utarbetandet och genomförandet av programmet och i uppföljningen av dess verkställighet. Invandrar-, frivillig-, arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer och religiösa samfund kan i behövlig omfattning delta i utarbetandet och genomförandet av programmet samt i uppföljningen av dess verkställighet.

27 §

Innehållet i kommunens program för integrationsfrämjande

Kommunens program för integrationsfrämjande kan innehålla

1) en redogörelse för hur programmet har samband med den strategiska planeringen och uppföljningen i kommunen,

2) en plan för hur kommunens allmänna tjänster utförs så att de lämpar sig för invandrare och en plan i synnerhet för integrationsfrämjande och stödjande åtgärder,

3) information om vilken kommunal myndighet som ansvarar för samordningen av integrationsfrämjandet samt aktörer som svarar för olika åtgärder,

4) en plan för hur barns och unga personers integration ska främjas och deras sociala identitet stärkas,

5) en plan för hur integrationen ska främjas och den sociala identiteten stärkas bland grupper som står utanför arbetsmarknaden,

6) en plan för främjande av goda etniska relationer och en dialog mellan olika kulturer samt

7) en plan för uppföljning och uppdatering av kommunens program för integrationsfrämjande.

I kommunens program för integrationsfrämjande kan dessutom samarbetsformerna mellan kommunen och det civila samhället slås fast.

4 kap.

Landskapets integrationsfrämjande åtgärder

28 §

Landskapets program för integrationsfrämjande

Landskapsregeringen beslutar om utvecklandet av integrationen i landskapet genom att för fyra år i sänder utarbeta ett program för integrationsfrämjande. I programmet uppges målen och åtgärderna för främjandet av integrationen.

29 §

Landskapsregeringens uppgifter

Landskapsregeringen svarar för

1) den allmänna utvecklingen, planeringen och styrningen av integrationspolitiken,

2) utvärderingen och uppföljningen av integrationspolitiken,

3) stödet till kommunerna och rådgivningen i frågor som gäller främjande av integrationen,

4) styrningen, rådgivningen och stödet till Ams och utvecklingen av personalens kompetens i arbetet med att främja integrationen och sysselsättningen samt

5) planeringen, upphandlingen och tillsynen i fråga om integrationsutbildningen för en invandrare som är registrerad som arbetsökande vid Ams enligt landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

30 §

Ams uppgifter

Ams svarar för att arbetsmarknadsservicen, förutom den sysselsättningsfrämjande utbildningen, och andra åtgärder som främjar och stöder invandrades sysselsättning och integration ordnas för invandrare som har anmält sig som arbetssökande. Ams sköter även övriga uppgifter som anvisas myndigheten i denna lag.

Ams ska se till att dess tjänster lämpar sig även för invandrare.

5 kap.

Särskilda bestämmelser

31 §

Sökande av ändring

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

Bestämmelser om sökande av ändring i Ams beslut enligt landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet finns i 13 kap. landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

Bestämmelser om sökande av ändring i beslut om arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd finns i 13 § i landskapslagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Bestämmelser om sökande av ändring i beslut om utkomststöd i form av integrationsstöd finns i 7 kap. i socialvårdslagen.

32 §

Besvärstörbud

I en integrationsplan som avses i 11 - 18 §§ i denna lag får ändring inte sökas genom besvär.

33 §

Rätt att få uppgifter

Ams och kommunala myndigheter har trots sekretessbestämmelserna rätt att av varandra avgiftsfritt få den information som är nödvändig för att utföra uppgifterna enligt 2 kap. i denna lag.

Den som tillhandahåller åtgärder och tjänster som stöder integration och som en invandrare hänvisas till som kund har trots sekretessbestämmelserna rätt att av Ams och kommunala myndigheter avgiftsfritt få den information

som är nödvändig för att ordna åtgärder och tjänster enligt 2 kap. i denna lag. Den som har fått kännedom om en sekretessbelagd uppgift med stöd av denna bestämmelse har tystnadsplikt i fråga om uppgiften.

6 kap.**Ikraftträdande**

34 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2013.

Mariehamn den 5 december 2012

CAMILLA GUNELL

lantråd

Gun-Mari Lindholm
föredragande minister

